

Virpi Koivu

2.12.2022

VN/34181/2021
VN/34181/2021-OM-6

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 22.11.2022

Oikeusministeriön lausunto; luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle maksupalveluntarjoajien tiedonantovelvollisuutta koskevaksi lainsäädännöksi

Valtiovarainministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle maksupalveluntarjoajien tiedonantovelvollisuutta koskevaksi lainsäädännöksi. Euroopan unionin neuvosto hyväksyi 18.2.2020 direktiivin (EU) 2020/284 direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta tiettyjen maksupalveluntarjoajia koskevien vaatimusten käyttöön ottamiseksi (jäljempänä maksutietodirektiivi), sekä asetuksen(EU) 2020/283 asetuksen (EU) N:o 904/2010 muuttamisesta hallinnollisen yhteistyön lujittamista koskevien toimenpiteiden osalta alvetosten torjumiseksi(jäljempänä maksutietoasetus). Jäsenvaltioiden on annettava ja julkaistava maksutietodirektiivin edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 31.12.2023. Jäsenvaltioiden on sovellettava näitä säännöksiä 1.1.2024. Esitysluonnoksen sisältämien lakiehdotusten tarkoituksena on panna täytäntöön maksutietodirektiivi. Muutoksilla asetetaan maksupalveluntarjoajille velvoite säilyttää maksutietoja ja ilmoittaa ne veroviranomaisille. Näitä tietoja tullaan esitysluonnoksen mukaan hyödyntämään verovalvonnassa EU:n tasolla.

Ehdotetun sääntelyn suhde perustuslakiin ja EU:n yleiseen tietosuojasetukseen

Esitysluonnoksessa on selostettu maksutietoasetuksen suhdetta EU:n yleiseen tietosuojasetukseen. Oikeusministeriö toteaa, että esitysluonnoksessa ei ole tehty vastaavasti selkoa maksutietodirektiivin ja ehdotettavan kansallisen sääntelyn suhteesta EU:n yleiseen tietosuojasetukseen.

Esitysluonnoksen mukaan EU-valmistelun yhteydessä on kuultu Euroopan tietosuojavaltuutettua toimielinten tietosuojasetuksen 42 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Euroopan tietosuojavaltuutetun maksutietodirektiiviä ja -asetusta koskevassa lausunnossa (1/2019) korostetaan tarvetta rajoittaa sääntely tiukasti veropetosten torjuntaa varten tarpeellisten tietojen keräämiseen ja tarvetta rajata henkilötietojen käyttö siihen, mikä on tarpeellista ja oikeasuhteista tätä tarkoitusta varten. Käsiteltävien tietojen ei tulisi Euroopan tietosuojavaltuutetun mukaan sisältää kuluttajia koskevaa tietoa, vaan ainoastaan yrityksiä koskevaa tietoa. Näin rajoitetaan riskiä tietojen käyttämisestä muihin lainsäädännön ulkopuolisiin tarkoituksiin, kuten kuluttajien ostostottumusten tarkasteluun. Esitysluonnoksessa voisi vielä täsmentää, sisältävätkö lopullisen EU-lainsäädännön ja ehdotettavan

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Virpi Koivu

2.12.2022

VN/34181/2021

VN/34181/2021-OM-6

kansallisen lainsäädännön mukaisesti kerättävät ja ilmoitettavat taikka muutoin käsiteltävät tiedot kuluttajia koskevia henkilötietoja.

EU-lainsäädännön ja lakiehdotusten valossa vaikuttaisi siltä, että käsiteltävät tiedot kattavat pelkästään maksunsaajaa, ei maksajaa koskevia henkilötietoja. Jos maksajaa koskevia tietoja käsiteltäisiin, esimerkiksi maksajan IBAN-tilitieto olisi henkilötieto. Myös maksunsaajan pankkitilitieto voi kuitenkin olla henkilötieto, jos kyseessä olisi luonnollinen henkilö elinkeinonharjoittajana. Esitysluonnoksesta käyvät ilmi direktiivin mukaiset tietojen säilyttämisvelvollisuuden ja tiedonantovelvollisuuden rajaukset. Direktiivin johdanto-osan 10 kappaleen mukaan tietoja on runsaasti ja ne ovat henkilötietojen suojan kannalta arkaluonteisia. Tämä direktiivin sisältämä kirjaus on merkityksellinen ja se on otettava huomioon. Esitysluonnoksesta jää kuitenkin jossain määrin epäselväksi, miltä osin käsiteltävät tiedot olisivat samalla henkilötietoja, ja mistä syystä niitä olisi pidettävä arkaluonteisina (ks. esim. PeVL 48/2018 vp, jossa perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa maksutapahtumien arkaluonteisuuteen). Erityisesti jää epäselväksi, kenen henkilötiedoista on kyse. Henkilötietojen käsittelyä ja erityisesti henkilötietojen arkaluonteisuutta koskevia perusteluja olisi hyvä tarkentaa edellä mainitun valossa.

Esitysluonnoksen perusteluissa kiinnitetään asianmukaisesti huomiota EU-lainsäädännön sallimaan kansalliseen liikkumavaraan. Sen mukaan maksutietoasetus jättää kansallista liikkumavaraa sen suhteen, haluaako jäsenvaltio tallentaa maksupalveluntarjoajilta kerätyt tiedot omaan kansalliseen tietokantaansa vai ei. Esitysluonnoksen tarkoituksena ilmeisesti on, että kansallisen liikkumavaran käyttäminen ei laajentaisi tiedonantovelvollisten joukkoa, tietojen antotapaa eikä tietoja, joita Verohallinto vastaanottaa tiedonantovelvollisilta. Tältä osin on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota siihen, että tietojen kaksinkertainen rekisteröiminen keskitettyyn EU:n tietokantaan ja kansalliseen tietokantaan jo lähtökohtaisesti tarkoittaisi EU-oikeuden mukaiset vähimmäisvaatimukset ylittävää laajamittaisempaa tietojen käsittelyä. Perusteluja olisi hyvä täydentää tältä osin. Esitysluonnoksesta ei käy myöskään ilmi, sisältääkö maksutietodirektiivi asetuksen tavoin liikkumavaraa ja miten sitä ehdotetaan käytettäväksi. Esitysluonnoksen jaksossa ”Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys” olisi myös hyvä tuoda selvemmin esiin liikkumavaran käytön mahdolliset vaikutukset perusoikeuksien suojaan, erityisesti yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan.

Muut huomiot

Oikeusministeriö kiinnittää lopuksi huomiota poikkeuksellisen lyhyeen lausuntoaikaan. Säädösvalmistelun kuulemisoppaan mukaan säädösehdotuksista pyydettyjen kirjallisten lausuntojen antamiseen varataan aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaikaa on aihetta pidentää, jos se muuten ajoittuisi yleiseen lomakautteen. Lausuntoaika voi vain perustellusta syystä olla edellä mainittua lyhyempi. Tällöin lausuntoaika perustellaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa. Lausuntopyynnössä tai hallituksen esityksen luonnoksessa ei ole perusteltu ollenkaan lyhyttä lausuntoaikaa. Hallituksen esitykseen olisi syytä lisätä perustelut tältä osin.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Virpi Koivu

2.12.2022

VN/34181/2021
VN/34181/2021-OM-6

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Virpi Koivu

Liitteet -

Jakelu VM Valtiovarainministeriö

Tiedoksi

VN/34181/2021-OM-6

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: